

ΝΕΟΣ

ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΞΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

16

1922

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

ÉDITIONS
BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ της Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΤΟ ΥΠ' ΑΡΙΘΜΟΝ ΡΑΖ ΚΑΤΑΛΟΙΠΟΝ

Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν ΡΑΖ κατάλοιπον¹⁾ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν φύλλων, ἕξ σελίδων, ἐν αἷς εὐρίσκομεν ἀντίγραφον ἐκ τοῦ κώδικος, Vindob Phil gr. CCXLI περιέχον ἀκέφαλον ὀρθογραφικὸν ποίημα κατ' ἀλφαριθμητικὴν τάξιν κατατεταγμένον²⁾ καὶ ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ γράμματος Δ. Τὸ ποίημα τοῦτο ἔχει ἐκδοθῆ ὡς ὄλον ἐν τῷ ὀγδόῳ τόμῳ (1874) τοῦ «Annuaire de l' association pour l' encouragement des études grecques en France» σελ. 237 ἔ. Παρὰ τοῦτο τὸ κατάλοιπον τοῦτο τοῦ Λάμπρου εἶνε ἄξιον ἐκδόσεως οὐ μόνον διὰ τὰς διαφόρους γραφάς, ἃς παρέχει ἡμῖν τὸ μικρὸν ἄλλως κείμενον, τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀντιγραφέν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ.

Κ. Ι. Δ.

Ἐν Cod. Vindob. Phil. Gr. CCXVI, γεγραμμένῳ περὶ τὸν τε' αἰῶνα ἀπὸ φύλλου 158α--167α ποίημα καταλογάδην γεγραμμένον περὶ ὀρθογραφίας τῶν λέξεων. Τούτου δὲ λείπει ἡ ἀρχή, ἀρχεται δὲ οὕτω

. διὰ ἰῶτα γράφε
καὶ δὺς δὲ λέγεται κακὸν διὰ τοῦ ὕ φιλοῦ τε
Ἔπος ἔ λόγος ἔ φιλόν, αἶπος τὸ ὕψος μέγα
καὶ ἔπος διὰ τάχιον φιλόν τε καὶ μεγάλῳ
Εἶρηκεν εἶπεν δίφθογγον, ἠρήκει τὸ λαμβάνειν 5
ἠρίκει δὲ φιλονικεῖ, ἦτα προτάσσει τούτο.
Ἔνοσις μὲν ἢ κίνησις ψιλὸν μετὰ βραχειὸν (sic)
ἔνωσις ἢ κοινώνησις δίφθογγον καὶ δασεῖαν.

1. Πρὸβλ. κατάλογον Χαριτάκη σ. 126.

2. Περὶ τῶν γραμματικῶν ἀλφαριθμητικῶν καθόλου πρὸβλ. Κρομμυβάχερ. Σωτηριάδου τομ. Β. σ. 349 ἔ καὶ ἰδίᾳ P. Egenolff. Die orthogrephischen--Stücke καὶ die orthoepischen Stücke.

2. φιλοῦτε ται 3. αἶπος 4. τάχειον 5. εἶρηκεν ἠρήκει
6. ἠρίκη. φιλονηκεῖ. ἦτα

10 Ἕλληνα δ' ἄνθρωπος ψιλόν, αἶλιν δ' ἄθρηνοσ μέγα
 ἔτοσ δ' χρόνοσ ἐ ψιλόν καὶ αἶτοσ δὲ γε πάλιν
 ἔπερ δηλοῖ τὸ αἶτημα τοῦτο διφθογγον γράφε
 ἐρῶ τὸ λέγω ἐ ψιλόν, αἶρῶ, ἐπαίρω μέγα.
 Ἔδοσ τὸ ἔδαφοσ ψιλόν, αἶδῶσ αἰσχύνη μέγα,
 ἔνοσ δ' χρόνοσ ἐ ψιλόν, αἶνοσ δ' ὕμνοσ μέγα.

Ἔπονται δὲ κατ' ἀλφάβητον τοιαῦται ὁμόφθογγοὶ λέξεις μέχρι τοῦ ψ, κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον. Δὲν θὰ ἦτο ἔλωσ ἀνάξιον λόγου νάντιγραφῆ τοῦτο τὸ ποίημα ὑπὸ τινος εὐμοιροῦντοσ χρόνου ἔλον, τὸ μὲν ὡσ παρέχον νέασ τινάσ λέξεισ μὴ καταγεγραμμένασ ἐν τοῖσ λεξικοῖσ, τὸ δὲ ὡσ δεικνύον τὴν παλαιάν χρῆσιν καὶ τινῶν νέων ἑλληνικῶν γραμματικῶν τύπων. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὸ ἔλον μαρτυρεῖ τελείαν ἤδη ἀνάμιξιν τῶν ὁμοφώνων φθόγγων καὶ πλήρη τὸν ἰωτακισμόν. Πρὸσ τοῖσ ἄλλοισ τὸ θ ἔπεται τῷ η καὶ ι.

Ὡσ δείγματα λέξεων μὴ καταγεγραμμένων ἀναφέρω «ζήμη ζημία ἦτα», «ἕρωσ (κῶδ. ἦρωσ) ὁ πένησ ὑψιλόν» «ἦποσ ὁ πρᾶοσ (κῶδ. πρᾶοσ) πέφυκεν καὶ ἦπαρ (κῶδ. ἦπαρ) τὸ συκότιν (κῶδ. συκότην)

«ἕποσ δὲ καὶ ὁ ἕπουλοσ διὰ τοῦ ὑψιλοῦ τε»,
 «θύον ἔστιν τὸ σφάγιον καὶ τὸ ἄπυρον θῆον.
 τὸ πρῶτον γράφε ὑψιλόν, τὸ δεύτερόν τε ἦτα
 καὶ θεῖον μὲν τὸ ἄγιον διὰ διφθογγου γράφε,
 ἦν (κῶδ. ἦν) δὲ καὶ θλον τὸ πικρὸν ναὶ διὰ τῆσ
 ἰώτασ (κῶδ. ἰώτασ)

«Κλινοσ ὁ ἄφρων» «Κηλάσ ἀλώπηξ ἦτα «λέξεισ ἦν ὑπὸ ταύτην τὴν σημασίαν εὐρίσκομεν παρὰ Σουῖδα» —

«καὶ κρύσισ ψύχοσ τοῦ καιροῦ διὰ τοῦ ὑψιλοῦ τε»
 «λιμὴν τῆσ ἄλασ καὶ λιμόσ ἢ πείνα διὰ ἰώτασ (κῶδ. ἰώτασ)»

10. πῖλιν 11. δηλοῖ 12. ἐρῶ 13. ἔδοσ ἔδαφοσ αἶδοσ.

«καὶ μιλωτῆ ἢ ράβδος τε ἰῶτα ταύτην γράφε»

«καὶ μίθος τὸ σχοινίον

ἔγουν τῆς ναῦς τὸ στερεὸν ἰῶτα γράφε τοῦτο»

«καὶ μήσον τὸ ὄψόνιον διὰ τῆς ἦτας γράφε (κῶδ. ὄψόνιον)»

«πία τὸ δράγμα λέγεται ἰῶτα μόνον τοῦτο»

«πῶα ἢ ποίμνη μέγα»

«σῆτ ὁ δὲ σῆρ, ὁ σκώληκας ὁ νήθων τὴν μετάξαν. (κῶδ.

[σκόλικας νήθον]

Ἡδὴ ἐν τούτοις τινὲς τύποι νεοελληνικοί. Λέξεις δὲ καὶ τύποι νεοελληνικοὶ προσέτι πλὴν ἄλλων ἐν τοῖς

καὶ ὁ κλητὸς ἔγουν ὁ καλεσμένος»

«μῆς δὲ ὁ μήνας γράφεται διὰ τῆς ἦτας, φίλε,

μηλωτῆ ἢ γούνα»

«πήρα μὲν τὸ σακούλιον (κῶδ. πήρα. σακούλιον)

λέγεται δὲ μετὰ τοῦ ἄρθρου συνήθως ἐν τῇ ποιήματι «ἦ ἦτα, ἦ ἰῶτα»

Τέλος :

Ψυχρὰ γὰρ καὶ τὰ μάταια καὶ τὰ ὁμοίως γράφε
ψυχρὸν τὸ κρύ[ον] γράφε μοι διὰ τοῦ υ ψιλοῦ τε.

περὶ τοὺς 25ῶ στίχους.

Ἐν δὲ φύλλῳ 167,α

Ταῦτα εἰσὶ τὰ παρ' ἐμοῦ, ὦ φίλε γεγραμμένα
ὥσπερ κἀγὼ μεμάθηκα παρὰ τοῦ διδασκάλου
πνευμάτων [ἀν]τιστοιχῶν τε λόγους δεδιπλασμένους
ἐν μικροτάτῳ λόγῳ τε καὶ πεζικῇ τῇ λέξει,
ἵνα μὴ συνθολώσης σου τὸν νοῦν ταῖς ὑψιλέσι
[λέ]ξ[ε]σιν ἀμειδόμενος σῆς νεοφύτους παιδας. .

2. ὥσπερ 3. στείχον τε 4. τέ σεξηκῆ λέγξη 5. σύν θολώσης
6. ἀμελῶς γνωρησεις 7. λάβης γνώσιν. γραφειον ἐπισταμένους

οὐ παντελῶς μὴ ἀμελῆς ὅπως γνωρίσης πάντα
καὶ λάθης γινῶσιν ἀκραιφνήν γραφειν ἐπισταμένως

*Ἔπονται ἐν πεζῷ λόγῳ: Ἀρχὴ τῶν κδ' γραμμάτων περὶ τῶν ἀντιστίχων. Ἀλήθεια ἀληθινός· τὸ λή η τὸ θει δίφθογγος (κῶδ. δφ.) τὸ θι ι τὸ νος μικρὸν κλπ. καὶ προβαίνει κατὰ γράμμα οὕτω μέχρι τῆς σελ. 175α μέχρι τοῦ γράμματος λ τελειῶνον διὰ τῶν λέξεων· λύμη ἢ βλάβη, λύπη καὶ λύκος καὶ Λυκία καὶ Λυδία ἢ χώρα καὶ λύχνος δλα διὰ τοῦ ὁ φιλοῦ, λίχνος δὲ ὁ λαίμαργος.

Μένει δ' οὕτως ἀτελές οὐχὶ ἐλλειπόντων φύλλων, ἀλλ' ἀμέσως κατόπιν ἐπεμένου τοῦ περὶ ἀνακαινίσεως κόσμου ἀστρονομικοῦ συγγράμματος.